

Zaļās vārnas Ādažu poligonā – interneta tiešraides sezona 2016

Aizsargājamo ainavu apvidus "Ādaži", kura lielāko daļu aizņem Ādažu militārais poligons, ir viens no pēdējiem retās zaļās vārnas bastioniem Latvijā. Poligona plašie, atklātie virsāji ir piemērotas barošanās vietas, kur zaļā vārna atrod sienāžus, siseņus, ķirzakas un citus nelielus dzīvniekus. Lai nodrošinātu šim dobumperētājam nepieciešamās ligzdošanas vietas, poligonā izvietots 50 būru.

Zaļā vārna izzūd ne tikai Latvijā – pie mums vēl ligzdo ap 15 šo putnu pāru –, bet arī citviet Eiropā. Cēloņi tam ir vairāki: barības trūkums un nepieejamība, plēsēji un dzīvesvietu trūkums. Mozaikveida ainavu, kurā lauki – barošanās vietas – mijas ar vecu koku puduriem, kuros atrast dobumainus kokus ligzdošanai, aizstāj lieli, klaji, intensīvi apstrādāti lauki vai jauni saimnieciskie meži bez dobumainiem kokiem. Tūkstošiem zaļo vārnu iet bojā putnu medībās migrācijas laikā Āzijā un Vidusjūras valstīs.

Lai sabiedrībā popularizētu apdraudētā putna aizsardzības nepieciešamību, šogad Ādažu poligonā vienā no zaļās vārnas būriem tika ievietota tiešraides kamera. Ligzdošanas sezonas laikā – no maija līdz augustam – LIFE+ projekta "Putni Ādažos" interneta vietnē Putniadazos.lv bija iespējams sekot līdz norisēm būrī. Pateicoties sadarbībai ar dabas novērojumu portālu Dabasdati.lv, tiešraides vērotāju skaits bija tiešām iespaidīgs – maijā pat līdz 6000 skatītāju.

Kas šogad notika zaļās vārnas būrī? Nē, zaļās vārnas tajā neligzdoja. Bet dažādu notikumu vērošanai, it īpaši sezonas sākumā, netrūka.

Tiešraides kamera tika uzstādīta 5. aprīlī. Maija sākumā vienlaikus ar tiešraides translācijas uzsākšanu būri

Zaļās vārnas tēviņš AL izmet no būra olu, 24.05.2016.

Foto no tiešraides arhīva

apmetās mājas strazdu pāris. Tie uzbūvēja ligzdu un izdēja trīs olas.

14. maijā atlidoja pirmā zaļā vārna, kas tomēr būri neapmetās. Vēlāk tajā pašā dienā būri apmeklēja turpēr ligzdojusi mātīte (gredzens KX). Tai pievienojās svešs tēviņš. Nolasot krāsainos gredzenus (balts un sarkans), noskaidrots, ka tas bija 11 gadu vecs putns – vecākā Eiropā zināmā gredzenotā savvaļas zaļā vārna un vispār pētījumu vēsturē vecākais konstatētais šīs sugas pārstāvis. Zaļo vārnu pāris lieki nekavējās, mājas strazdus "izlika no mājām" un gatavojās ligzdošanai.

Taču 23. maijā negaidīti atgriezās zaļās vārnas tēviņš (gredzens AL), kas būri saimniekoja pagājušajā gadā, un padzina otru tēviņu. Nākamajā dienā mātīte KX izdēja olu, bet tikko atlidojušais tēviņš AL to izmeta ārā. Pēc šī pavērsiena 26. maijā zaļās vārnas mātīte būri pameta un tajā vairs neatgriezās. Zaļās vārnas tēviņš AL atlikušo sezonas laiku – līdz pat augustam –

turpināja sargāt būri un regulāri to apmeklēja. Sekojot instinktiem, tas nesa uz būri barību, it kā barotu ģimeni. Tomēr cita zaļās vārnas mātīte viņam diemžēl nepievienojās.

Interesanti, ka būri sezonas laikā apmeklēja daudz citu zaļo vārnu – vismaz 14 dažādu putnu, ko labi varēja konstatēt pēc kameras vērotāju nolasītajiem gredzeniem. Zināms, ka tie bija neligzdojoši putni. Tās patiesībā ir skumjas ziņas, jo liecina, ka daudzas zaļās vārnas šogad uzturējās Pierīgā, bet neligzdoja, iespējams, barības trūkuma dēļ.

Tiešraides translācijas laikā zaļās vārnas būri apmeklēja arī citu sugu putni: gaigala, pupuķis, melnais mušķērājs, dzeltenā stērste. Tika novērota blakus zarā sēdoša rubeņa mātīte, un vakara tumšajā laikā varēja dzirdēt dziedam vakarlēpi. Zaļās vārnas būris ir piemērots pupuķa ligzdošanai, un tas šajā būrī vēsturiski arī ir ligzdojis. Savukārt gaigala šogad ligzdoja 2,5 km attālumā līdzīgā zaļās vārnas būrī – tikai ar lielāku skreju.

Tēviņš AL ar medījumu – īpaši aizsargājamo sila ķirzaku, 29.05.2016.

Foto no tiešraides arhīva

Paldies visiem, kas šogad sekoja līdzī norisēm zaļās vārns būrī! Paldies ornitologam Edmundam Račinskim, kurš sniedza komentārus un atbildēja uz jautājumiem Dabasdati.lv forumā, un acīgajiem Dabasdati.lv foruma dalībniekiem! Skatītāju fiksētie vērojumi palīdz izprast zaļo vārnu uzvedību, vērtīgi ir nolāsītie gredzeni un pamanītie zaļo vārnu barības objekti, kā arī citu sugu putni, kas apmeklēja būri. Paldies arī tiešraides atbalstītājiem – “Latnet” un “LMT Straume”.

Zaļā vārns ir viena no tām putnu sugām, kuras aizsardzības pasākumu īstenošanai no 2013. līdz 2017. gadam Valsts aizsardzības militāro objektu un iepirkumu

centrs īsteno Eiropas Savienības LIFE+ programmas projektu “Putni Ādažos”. Tā mērķis ir aizsargājamo ainavu apvidū “Ādaži” vairāk nekā 1500 hektāru platībā atjaunot virsājus, mežus un augsto purvu – dzīvesvietas Eiropā retajam rubenim, vakarlēpim, zaļajai vārnsai, sila cīruļim, stepes čipstei, purva tilbītei un brūnajai čakstei.

Arī nākamgad projekts “Putni Ādažos” nodrošinās interneta tiešraidi no zaļās vārns būra Ādažu poligonā. Aicinām nezaudēt interesi un skatīties un fiksēt notikumus arī turpmāk!

ILZE ŪZE, IEVA MĀRDEGA,
ilze.kuze@vamoic.gov.lv

Mātīte KX būrī un tēviņš AL pie būra skrejas, 25.05.2016.

Foto no tiešraides arhīva

Summary

Live broadcast from European Roller nestbox /Ilze Ūze, Ieva Mārdega/

There are only 15 pairs of the rare European Rollers breeding in Latvia. In the protected landscape area *Adazi*, most of which is covered by the Adazi military training area (MTA), is one of the last bastions of this bird. This year the LIFE+ project “Birds in Adazi” set up a web camera in a European Roller’s nest box in Adazi MTA. From May to August live broadcasting was provided on the project’s website www.putniadazos.lv. In the beginning of May, European Starlings started breeding in the nest box. In the middle of May they were driven away by a couple of European Rollers, but their breeding was also not successful. It was observed that during the season at least 14 different European Rollers visited the nest box, as well as other species of birds – Common Goldeneye, Eurasian Hoopoe, European Pied Flycatcher, and Yellowhammer. LIFE+ project “Birds in Adazi” will provide a live broadcast from the European Roller’s nest box in Adazi MTA also in 2017.

Valsts aizsardzības militāro objektu un iepirkumu centrs

Latvijas vides aizsardzības fonds

